

ΕΥΡΩΠΗ ΜΕ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΑΛΛΑ ΧΩΡΙΣ ΧΡΙΣΤΟ;

τοῦ Κωνσταντίνου Χολέβα
Πολιτικοῦ Ἐπιστήμονος

Στίς ἀρχές Μαρτίου ξεκίνησαν οἱ ἐργασίες τῆς λεγόμενης Συντακτικῆς Συνελεύσεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Γάλλου πρώην Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Βαλερί Ζισκάρ ντ' Ἑσταίν. Τά μέλη τῆς ἐκπροσωποῦν τίς Κυβερνήσεις καί τὰ Κοινοβούλια τῶν 15 χωρῶν -μελῶν, ἀλλά καί τῶν ὑποψηφίων πρὸς ἔνταξιν χωρῶν. Στόχος τῶν συζητήσεων, πού πρέπει νά ὀλοκληρωθοῦν μέσα σέ ἓνα χρόνο, εἶναι ἡ κατάρτιση ἑνὸς Θεμελιώδους Καταστατικοῦ Χάρτη, ἑνὸς οἰονεῖ Συντάγματος, γιὰ τὴ νέα μορφή πού θά λάβει ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση ἰδίως μετὰ τὴν ἔνταξη νέων μελῶν. Μία Εὐρώπη τῶν 25 ἢ τῶν 30 χωρῶν θά εἶναι πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ Ε.Ο.Κ. τῶν 6 χωρῶν.

Ὡς Ἕλληνες καί ὡς Ὀρθόδοξοι ππρέπει νά δείξουμε ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τίς διεργασίες αὐτές, ὅχι μόνον διότι ἐπηρεάζουν κατὰ τρόπο ἄμεσο τὰ ἐθνικά μας συμφέροντα (π.χ. ἔνταξη Κύπρου, ρόλος Τουρκίας), ἀλλά καί διότι ἀπαιτεῖται ἡ συνεργασία μας μέ ἐκεῖνες τίς δυνάμεις ἐντὸς Εὐρώπης πού ἀγωνίζονται γιὰ τὴν προβολή τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς πνευματικῆς ρίζας τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐγχειρήματος. Σέ ὅλες τίς συζητήσεις πρέπει νά ἀκουσθεῖ ἡ φωνή τῆς Ἑλλάδος, ὅχι μόνον τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, ἀλλά καί τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ἡ νέα Εὐρώπη δέν ἀποτελεῖ χῶρο μόνον οἰκονομικῶν ἀνταλλαγῶν, ἀλλά καί βῆμα συζητήσεων καί ἀποφάσεων σχετικῶν μέ τὴν οἰκογένεια, τὴν παιδεία, τὴν βιοηθική, τὰ ναρκωτικά κ.ἄ. Ὁ Ἑλληνισμός πρέπει νά ἀντιμετωπίσει τίς νέες προκλήσεις μέ πίστη στὴν ἑλληνορθόδοξη ταυτότητά του, ἀλλά καί μέ διάθεση δημιουργικῆς συνεισφορᾶς καί συνεργασίας. Ἡ ἑλληνορθόδοξη παράδοση ἔχει χαρακτήρα Οἰκουμενικό. Ἡ

Ἐκκλησία μας καί τό Ἔθνος μας πάντοτε ἦσαν ἐναντίον τοῦ ἀπομονωτισμοῦ. Ἐάν ἔχουμε ἐπίγνωση τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιάς θά δώσουμε τίς πνευματικές καί πολιτικές μάχες μας μέσα στή διαμορφούμενη εὐρωπαϊκή πραγματικότητα καί θά μιλήσουμε μέ ἐπιχειρήματα γιά τήν ἀνάγκη μιᾶς Εὐρώπης πού θά σέβεται τίς ρίζες της. Μιᾶς Εὐρώπης, ἡ ὁποία θά σέβεται τόν Ἄνθρωπο, τήν Ἱστορία, τήν ἐθνική ἰδιοπροσωπία κάθε λαοῦ καί πρωτίστως θά ἀναγνωρίζει τίς Χριστιανικές καταβολές της.

Πολλές εἶναι οἱ διαφωνίες πού ἀναμένεται νά προκύψουν μεταξύ τῶν μελῶν τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως. Ἡ κυριώτερη ἀφορᾶ τήν πολιτειακή μορφή τῆς νέας Εὐρώπης. Πόσο στενοί ἢ χαλαροί θά εἶναι οἱ δεσμοί; Ποιός θά εἵναι ὁ ρόλος τῶν Ἐθνῶν-Κρατῶν; Ἡ πρώτη ἄποψη πού ὑποστηρίζεται κυρίως ἀπό τήν Μ. Βρεταννία λέγει ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκή Ἐνωση πρέπει νά παραμείνει μία διακρατική, **διακυβερνητική συνεργασία** μέ ἔμφαση στήν ἐλεύθερη διακίνηση προϊόντων καί ὑπηρεσιῶν. Ὁχι ὑπερκράτος μέ κεντρική κυβέρνηση, φωνάζουν οἱ ὁπαδοί τῆς ἀπόψεως αὐτῆς. Ἡ δεύτερη ἄποψη, ἡ ἐνδιάμεση, τήν ὁποία ἐκφράζει κυρίως ἡ Γαλλία, ὑποστηρίζει μία **χαλαρή Ὁμοσπονδία Ἐθνῶν-Κρατῶν**, στήν οὐσία μία Συνομοσπονδία. Τά ἐπὶ μέρους Ἐθνη-Κράτη δέν θά καταργηθοῦν, ἀλλά θά παραχωρήσουν ἓνα μέρος τῶν ἀρμοδιοτήτων τους στά κεντρικά εὐρωπαϊκά ὄργανα. Τοῦτο ἄλλωστε ἰσχύει καί σήμερα. Ἡ τρίτη ἄποψη, ἡ λεγόμενη **φεντεραλιστική**, προτείνει ἓνα νέο ὁμοσπονδιακό μῶρφωμα μέ ἰσχυρή κεντρική κυβέρνηση τῆς Εὐρώπης καί μέ συνεχῆ μείωση τῶν ἀρμοδιοτήτων τῶν ἐθνικῶν κυβερνήσεων. Ὑποστηρίζεται κυρίως ἀπό ὀρισμένους Γερμανούς πολιτικούς, ἀλλά κατηγορεῖται ἀπό τοὺς ἀντιπάλους της ὅτι ἀνοίγει τόν δρόμο σέ μία γερμανική ἡγεμονία ἐπὶ τῶν ὑπολοίπων Εὐρωπαίων.

Εἶναι προφανές ὅτι πιθανότερη λύση θά εἶναι μία παραλλαγή τῆς δεύτερης ἀπόψεως. Οἱ κυβερνήσεις καί οἱ λαοί τῆς Εὐρώπης

είναι μέν διατεθειμένοι νά παραχωρήσουν όρισμένες άρμοδιότητες στα κεντρικά εύρωπαϊκά όργανα, δέν δέχονται όμως τήν κατάργηση του Έθνους-Κράτους ούτε τήν άπεμπόληση των έθνικων τους συμφερόντων. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο Γάλλος πρώην Πρόεδρος της Εύρωπαϊκής Έπιτροπής Ζάκ Ντελόρ έγραψε πρό δύο έτων στην Γαλλική MONT ότι τό Έθνος-Κράτος δέν θα πεθάνει, διότι έχει μέλλον και ρόλο στην Εύρώπη. Έξ άλλου ή Βρεταννία και ή Γαλλία άρνούνται νά έντάξουν τά πυρηνικά τους όπλα στην ύπό διαμόρφωσιν Εύρωπαϊκή Άμυνα, διότι θεωρούν ότι ή Έθνική Άμυνα είναι κάτι πολύ σοβαρό και εύαίσθητο και δέν μπορούμε νά τό αναθέσουμε σέ ύποεθνικούς Όργανισμούς. Η έννοια του έθνικοϋ συμφέροντος είναι ισχυρή σέ κάθε λαό πού σέβεται το παρελθόν και τό μέλλον του.

Σοβαρές διχογνωμίες θα προκύψουν επίσης σχετικά μέ τήν διεύρυνση της Εύρώπης, δηλαδή τήν ένταξη νέων χωρών. Είναι γνωστό ότι ή Ελλάς έχει διαμηνύσει στους έταίρους της ότι δέν θα έγκρίνει (θα έμποδίσει μέ ΒΕΤΟ) τήν ένταξη όποιουδήποτε νέου μέλους, αν δέν περιλαμβάνεται στο "πρώτο κύμα" ή Κύπρος, ή όποία πληροί τά οικονομικά κριτήρια. Μεγάλη επίσης συζήτηση θα γίνει και για τίς πνευματικές και ήθικές ρίζες της Εύρώπης. Πολλοί πολιτικοί και διανοητές, όπως ο προαναφερθείς Ντελόρ κ.ά., ζητούν τήν σαφή αναφορά στις Χριστιανικές ρίζες του Εύρωπαϊκού πολιτισμοϋ. Άλλοι διαφωνούν και επικαλούνται τήν θρησκευτικά αδιάφορη έως και άθεϊστική παράδοση του Διαφωτισμοϋ και της Γαλλικής Έπαναστάσεως, τήν παρουσία πολλων Μουσουλμάνων στις χώρες της Εύρώπης, τήν πολυπολιτισμικότητα και άλλα έπιχειρήματα. Έτσι στην Εύρωπαϊκή Χάρτα των Άνθρωπίνων Δικαιωμάτων πού ψηφίσθηκε στη Νίκαια τον Δεκέμβριο του 2000 είδαμε νά διαγράφεται ή φράση περί Χριστιανικων καταβολων, γεγονός πού προκάλεσε τήν αντίδραση της Έκκλησίας της Ελλάδος.

Ὡς Ὁρθόδοξοι γνωρίζουμε ὅτι ἔχουμε σημαντικές θεολογικές καί ἱστορικές διαφορές ἀπό τίς ἄλλες Χριστιανικές ὁμολογίες τῆς Εὐρώπης. Ἡ παρουσία καί παρρησία μας στόν ἀγῶνα γιά μία Χριστιανική Εὐρώπη πρέπει νά λάβει ὑπ' ὄψιν καί τίς διαφορές αὐτές, ἀλλά καί τίς πιθανές κοινές ἀνησυχίες. Στά ἀρνητικά τῆς συνεργασίας μέ τούς ἄλλους Χριστιανούς καταγράφεται τό Φραγκικό -συγκεντρωτικό πνεῦμα τοῦ Καθολικισμοῦ (τό ἀνέλυσε ὁ μακαριστός π. Ἰωάννης Ρωμανίδης), ἡ ἀντιορθόδοξη κληρονομιά τοῦ Καρλομάγνου, τόν ὁποῖο θαυμάζουν οἱ Δυτικοί Εὐρωπαῖοι, ἡ πρόσφατη "Εὐρωπαϊκή Ἱστορία" τοῦ Ντυροζέλ, ὁ ὁποῖος ἀγνοεῖ τήν Ἑλληνική καί Ὁρθόδοξη συνιστώσα κλπ. Στά κοινά σημεῖα προβληματισμοῦ ἐντάσσεται ἡ συζήτηση γιά τό μέλλον τοῦ οἰκογενειακοῦ θεσμοῦ, γιά τόν ρόλο τῆς Ἐκκλησίας στήν ἐκπαίδευση, γιά τίς ἀμβλώσεις, γιά τήν κλωνοποίηση, τήν αὔξηση τῶν αὐτοκτονιῶν στήν Εὐρώπη καί ἄλλα. Ἡ Ὁρθόδοξη συνεισφορά στόν διάλογο περί τοῦ εὐρωπαϊκοῦ μέλλοντος θά εἶναι κυρίως ἡ ὑπενθύμιση ὅτι χωρίς Χριστό οἱ κοινωνίες ὁδηγοῦνται στόν ὕλισμό καί στόν μηδενισμό καί οἱ ἄνθρωποι στό πνευματικό ἀδιέξοδο. Μία Εὐρώπη πού ἐξοβελίζει τόν Χριστό ἀπό τό πνευματικό της ὅπλοστάσιο θά καταντήσῃ μία μεγάλη ἀγορά ἀπευθυνόμενη σέ ἄβουλους καί ἀπρόσωπους καταναλωτές. Ἐνα σύνολο μαζανθρώπων, οἱ ὁποῖοι θά χειροκροτοῦν ὑποπροϊόντα τύπου ΜΠΙΓΚ ΜΠΡΑΔΕΡ καί θά δέχονται ἀδιαμαρτύρητα περιορισμούς τῶν ἐλευθεριῶν τους μέ διάφορες Συμφωνίες ΣΕΝΓΚΕΝ.

Στίς 4 Ἰουλίου 1993 ἰδρύθηκε στήν Ὁρμύλια τῆς Χαλκιδικῆς ἡ Διεθνῆς Διακοινοβουλευτική Ἐπιτροπή Ὁρθοδοξίας μέ τήν συμμετοχή βουλευτῶν καί κληρικῶν ἀπό πολλές χῶρες ὅπου ὑπάρχει πλειοψηφοῦσα ἢ μειοψηφοῦσα ἡ Ὁρθόδοξη παρουσία. Τό τελικό κείμενο τοῦ Συνεδρίου ἔχει τίτλο "Ἡ Ὁρθοδοξία στή Νέα Εὐρωπαϊκή πραγματικότητα" καί μεταξύ ἄλλων λέγει τά ἑξῆς: "...Τό Συνέδριο καλεῖ τήν Ἑλλάδα ὡς τό μοναδικό Ὁρθόδοξο μέλος

τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος νά προωθήσει ὅλες τίς προϋποθέσεις γιά τήν ἀναγνώριση ἀπό τήν Κοινότητα τοῦ προοδευτικοῦ ρόλου τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως στήν διαμόρφωση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ" . Ἔχουμε, λοιπόν, μεγάλη εὐθύνη, ἀλλά καί μεγάλη εὐκαιρία. Καί ὅλα αὐτά θά τά ἀξιοποιήσουμε ἂν ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στόν ἑαυτό μας, ἐάν δοῦμε δημιουργικά τό παρελθόν μας καί ἂν ζητήσουμε ἀπό τοὺς ταγούς τῆς Πολιτείας νά δείξουν μεγαλύτερο σεβασμό πρὸς τήν Ὁρθόδοξη Χριστιανική ταυτότητα τοῦ λαοῦ μας.

.....